

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรวิชาภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษา และ เอกสารประกอบหลักสูตรกลุ่มทักษะภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษา
2. การสอนวิชาภาษาไทย
 - 2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย
 - 2.2 บทบาทครู และนักเรียนในการเรียนวิชาภาษาไทย
3. การสอนอ่าน และการเขียนคำในระดับประถมศึกษา
4. แบบฝึกเสริมทักษะ
 - 4.1 ประโยชน์ของแบบฝึกเสริมทักษะ
 - 4.2 ลักษณะของแบบฝึกเสริมทักษะที่ดี
 - 4.3 การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ
 - 4.4 การทดสอบหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษา

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กำหนดให้ภาษาไทยอยู่ในกลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ในกลุ่มวิชาต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การเรียนการสอนภาษาไทยมุ่งให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางภาษาทั้งในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน ตามควรแก่วัย เห็นคุณค่าของภาษาไทย สามารถใช้เป็นเครื่องมือสื่อความคิด ความเข้าใจ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ และมีเหตุผล จึงต้องปลูกฝังให้มีคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ , 2535 , หน้า 7)

1. มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนโดยมีความรู้ความเข้าใจหลักเกณฑ์อันเป็นพื้นฐานของการเรียนภาษา
2. สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสาร ทั้งการรับรู้และถ่ายทอดความรู้สึคนึกคิดอย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล
3. สามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล ตลอดจนสามารถใช้ภาษาในเชิงสร้างสรรค์ได้
4. มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่านและใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ สื่อมวลชน และแหล่งความรู้อื่น
5. สามารถใช้ประสบการณ์จากการเรียนภาษาไทยมาช่วยในการคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาและวินิจฉัยเหตุการณ์อื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ
6. มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ถูกต้องต่อการเรียนภาษาไทยและวรรณคดีทั้งในด้านวัฒนธรรมประจำชาติ และการส่งเสริมความงามงามในชีวิต

ในการจัดกระบวนการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ครูผู้สอนต้องใช้เอกสารประกอบหลักสูตรของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ดังต่อไปนี้

1. คู่มือครูสำหรับใช้ควบคู่กับหนังสือเรียนภาษาไทยชุดพื้นฐานภาษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2. หนังสือเรียนชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3. แบบฝึกหัดภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เอกสารประกอบหลักสูตรของกรมวิชาการ ที่กำหนดให้ครูผู้สอนจะต้องใช้ควบคู่กันทั้ง 3 รายการนี้จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1. คู่มือครูสำหรับใช้ควบคู่กับหนังสือภาษาไทยชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

จัดทำขึ้นเพื่อเสนอแนะแนวทางการสอน ซึ่งครูผู้สอนสามารถปรับให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ระดับความรู้ความสามารถของนักเรียน ในคู่มือครูได้เสนอแนะวิธีการสอนวิชาภาษาไทย มีขั้นตอน ดังนี้

- 1.1 การอ่านในใจ
- 1.2 หลักภาษา และการใช้ภาษา
- 1.3 การเขียนตามรูปแบบ
- 1.4 การอ่านออกเสียง

- 1.5 กิจกรรมพัฒนาทักษะทางภาษา
- 1.6 การอ่านบทร้อยกรองและบทอ่านเสริมบทเรียน
- 1.7 การสอนซ่อมเสริม

2. หนังสือเรียนภาษาไทยชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

การเรียนการสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้กำหนดคำพื้นฐานให้นักเรียนเรียน ประมาณ 1,550 คำ และการสอนภาษาไทยมีวิธีสอนที่แตกต่างจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ ประถมศึกษาปีที่ 2 คือ การสอนจะเน้นการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจมากขึ้น มุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านวิเคราะห์โครงเรื่อง สามารถจับประเด็นสำคัญของเรื่อง ทารายละเอียดของเรื่อง หาเหตุและผล สรุปเรื่องที่ได้ มุ่งทักษะการสะกดคำ การนำหลักภาษามาใช้ในการพูดและเขียนให้ถูกต้อง มุ่งทักษะการเขียนสร้างสรรค์ ให้มีนิสัยรักการอ่านและการเขียน เพื่อแสวงหาความรู้ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในภายภาคหน้า จุดประสงค์การใช้หนังสือเรียนภาษาไทยชุดพื้นฐานภาษามีเนื้อเรื่องที่สอดคล้องกับสภาพชีวิตประจำวัน มีรูปภาพประกอบ สีต้นสวยงาม ซึ่งมี 2 เล่ม แต่ละเล่มมี 9 บท ในแต่ละบทประกอบด้วย

- 2.1 เนื้อหา
- 2.2 คำใหม่ในบทเรียน
- 2.3 ความรู้ทางภาษา
- 2.4 การใช้ภาษา
- 2.5 บทร้อยกรอง
- 2.6 บทอ่านเสริม

3. แบบฝึกหัดภาษาไทย ชุดพื้นฐานทางภาษา

แบบฝึกหัดภาษาไทยชุดพื้นฐานภาษา ทุกแบบฝึกหัดจะสอดคล้องสัมพันธ์กับหนังสือเรียนชุดพื้นฐานภาษา

การสอนวิชาภาษาไทย

การสอนวิชาภาษาไทย มิได้มุ่งหวังให้ผู้เรียนอ่านออก เขียนได้เฉพาะในเวลาที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนเท่านั้น แต่อยากให้ผู้เรียนนำเอาความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย (เอกสารศึกษานิเทศก์ ที่ 7/2536 ,หน้า 17) ได้เสนอแนวความคิดการจัดกิจกรรม พอจะสรุปได้ดังนี้

1. ฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน ให้ถูกต้อง คล่องแคล่ว โดยการฝึกทักษะแต่ละอย่างให้แม่นยำ แล้วจึงฝึกทักษะทั้ง 4 ให้สัมพันธ์กัน

2. สอนให้ถูกต้องตามหลักการสอนภาษา การเรียนภาษาเป็นการเลียนแบบอย่างหนึ่ง ผู้เรียนจะต้องเรียนภาษาที่เป็นต้นแบบจากครูผู้สอน ต่อจากนั้นผู้เรียนจะต้องรู้จักปรับปรุงให้เป็นภาษาของตนเอง โดยการฝึกทักษะบ่อยๆ
 3. ฝึกให้ผู้เรียนรู้หลักเกณฑ์ทางภาษาควบคู่ไปกับการใช้ภาษา และให้วัฒนธรรมทางภาษา
 4. ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ และสังเคราะห์สิ่งที่ตนได้รับฟังและอ่าน เพื่อฝึกความคิดการแก้ปัญหาในการใช้ภาษา
 5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนภาษาไทย ไปใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารในชีวิตประจำวัน และใช้เป็นพื้นฐานในการเรียนกลุ่มประสบการณ์อื่นๆ
 6. ปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย โดยสอนให้เห็นคุณค่าและตระหนักในความสำคัญของภาษาไทย ในส่วนที่จำเป็นต้องใช้ในการสื่อสารและในด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชาติ
 7. ส่งเสริมให้นักเรียนมีความพึงพอใจในความงดงามของภาษา โดยใช้ธรรมชาติและบรรยากาศ มาเป็นสื่อการเรียนการสอน
 8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน และเฝ้าหาความรู้จากแหล่งต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต
 9. สอดแทรกคุณธรรมต่างๆ เช่น ความมีระเบียบวินัย ความอดทน ความขยัน ความรับผิดชอบ ฯลฯ
 10. ฝึกให้ผู้เรียนเป็นคนช่างสังเกต จดจำ จดบันทึกสิ่งต่างๆ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ทางภาษา ให้ได้รับความรู้ ความเพลิดเพลิน และเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
 11. นำภาษาในสภาพแวดล้อมมาเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้สัมพันธ์กับการเรียน และสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน
 12. ให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน โดยเฉพาะการใช้ภาษาของครูในการสอน และการสื่อความในโรงเรียน
 13. เน้นการพัฒนาทางภาษาของผู้เรียน ในการวัดผลและประเมินผลต้องคำนึงถึงวัยและระดับชั้น
 14. ส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินผลการเรียนภาษาของตนเองเพื่อพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น
 15. ศึกษา ติดตาม และแก้ไขข้อบกพร่องทางภาษาของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ และ
- ต่อเนื่อง

16. สอนซ่อมเสริมเมื่อทราบว่าผู้เรียนขาดทักษะทางด้านใด เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์
17. จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเรียนภาษาไทยด้วยความสนใจ และสนุกสนาน โดยใช้ เกม เพลง เป็นสื่อช่วย เพื่อให้ผู้เรียนชอบเรียนภาษาไทย และรักภาษาไทย
18. จัดทำหนังสือเรียนที่เหมาะสมมาให้ผู้เรียนอ่านมากๆ หรือส่งเสริมให้อ่านหนังสือจากห้องสมุดเพื่อให้ผู้เรียนอ่านคล่อง และมีความรู้กว้างขวาง
19. จัดกิจกรรมเขียนตามคำบอกทุกวันๆละ 10 คำ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยนั้นควรจัดให้มีการสอนทั้ง 4 ทักษะไปพร้อม ๆ กัน ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน ให้สัมพันธ์กัน สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 มีจุดประสงค์ การสอนภาษาไทยให้สัมพันธ์ทั้ง 4 ทักษะ ดังนี้

1. การฟัง ให้เข้าใจเรื่องที่ฟัง สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่ฟัง คิดวิเคราะห์เรื่องที่ฟัง และหาความรู้ ความบันเทิงจากการฟังได้
2. การพูด สามารถคิดลำดับเหตุการณ์ สรุปความ มีทักษะในการพูดสนทนาอภิปราย บรรยายความรู้สึก พูดสื่อความได้ชัดเจนถูกต้อง คล่องแคล่ว มีความชื่นชมต่อภาษาไทย และใช้ทักษะในการพูดเพื่อความบันเทิงได้
3. การอ่าน มีความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การอ่านและสามารถนำไปใช้ในการอ่าน คำใหม่ได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว สามารถจับใจความสำคัญ คิดเชิงวิเคราะห์ ใช้พจนานุกรมได้อย่างถูกต้อง
4. การเขียน ให้มีทักษะในการเขียนอย่างถูกต้อง รวดเร็วและสวยงาม เขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ มีนิสัยที่ดีในการเขียน และสามารถนำการเขียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ปัญหาในการสอนภาษาไทยที่สำคัญ พอจะสรุปเป็นข้อๆ ได้ดังนี้

(รัชนี้ ศรีไพรวรรณ 2537, หน้า 1012-1013)

1. ปัญหาเกี่ยวกับตัวเด็ก
 - 1.1 เด็กที่ใช้ภาษาถิ่น มักมีปัญหาในการเรียนภาษาไทย เช่น เด็กในภาคเหนือ อีสาน และใต้

1.2 เด็กขาดอุปกรณ์และสื่อการเรียน โดยเฉพาะแบบฝึกหัด เพื่อฝึกทักษะทางภาษา

2. ปัญหาเกี่ยวกับครู

2.1 ครูไม่เข้าใจแนวการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2533 ครูไม่เข้าใจวิธีสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และไม่เข้าใจวิธีการประเมินผล

2.2 ครูไม่ชอบภาษาไทย อ้างว่าไม่ถนัด มีเจตคติที่ไม่ดีต่อภาษาไทย และคิดว่าวิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่ต้องสอนซับซ้อนกว่าวิชาอื่น คือต้องสอน ทั้ง ฟัง พูด อ่าน และเขียน ให้สัมพันธ์กัน

2.3 ครูไม่มีสื่อการเรียนการสอนภาษาไทยจึงใช้แต่หนังสือเรียนอย่างเดียว ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอยู่ในวงจำกัด ผู้เรียนจึงเกิดความเบื่อหน่าย ไม่ชอบภาษาไทย

2.4 ครูมีความรู้ไม่แม่นยำในเนื้อหาและหลักเกณฑ์ทางภาษา ไม่รู้จักวิธีการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน วิธีสอนไม่เหมาะสมกับเด็ก ครูไม่เป็นแบบอย่างที่ดีและถูกต้องในการใช้ภาษาไทย เช่น การพูดไม่ชัด ออกเสียงไม่ถูกต้อง เขียนสะกดผิด เด็กจึงได้แบบอย่างที่ไม่ดีไป

บทบาทครู และนักเรียนในการเรียนการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรประถมศึกษา

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ได้กำหนดให้ภาษาไทยเป็นมวลงประสพการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในกลุ่มทักษะ ที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ John P. De Cecco (อ้างใน บันลือ พลฤษะวัน , 2522 , หน้า 17) ได้ให้ข้อคิดว่าการสอนวิชาทักษะนั้น ผู้สอนจะต้องจัดเตรียมสภาพการเรียนรู้ไว้ 3 อย่าง คือ

- 2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรให้ต่อเนื่องกัน
- 2.2 จัดให้ผู้เรียนได้มีการฝึกฝน
- 2.3 จัดให้ผู้เรียนได้ข้อมูลย้อนกลับในการติชมผลการฝึกทักษะ

ด้วยเหตุนี้ครูผู้สอนภาษาไทยซึ่งเป็นวิชาทักษะต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนอย่างเพียงพอเพื่อทำให้เกิดความชำนาญในการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่วในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เกิดทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนให้ได้มากที่สุด จนผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความคิด ความรู้ ความเข้าใจเพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

การสอนอ่านและการเขียนคำในระดับประถมศึกษา

การสอนอ่านและการเขียนคำ หมายถึงวิธีการอ่านและเขียนคำโดยเรียงลำดับตามพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และตัวสะกด ตัวการันต์ ในคำภาษาไทยได้ถูกต้องตามหลักพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 และสามารถนำไปใช้สื่อความหมายในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง

การสอนอ่านและการเขียนคำในวิชาภาษาไทยเป็นทักษะพื้นฐานของการอ่านและการเขียนที่สำคัญ มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ครูจึงต้องฝึกฝนนักเรียนอย่างสม่ำเสมอทุกระดับชั้น เพราะการอ่านและเขียนคำที่ถูกต้อง จะช่วยให้ผู้อื่นรับทราบความคิดเห็นของตนเอง ได้ถูกต้อง ในการอ่านและการเขียนคำได้ถูกต้องนั้น นักเรียนจะต้องได้รับการฝึกฝนการอ่านและเขียนคำที่ถูกต้องมาก่อนนั่นเอง

การสอนอ่าน

การสอนอ่าน ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดเนื้อหา และกิจกรรมการสอนอ่านในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 ดังนี้

ฝึกอ่านออกเสียง คำ วลี ประโยค ตามหลักเกณฑ์การอ่านเพิ่มเติมจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 โดยเน้นการอ่านคล่อง รวดเร็ว ถูกต้องตามอักขรวิธี ใช้คำพื้นฐาน ประมาณ 1,550 คำ และเป็นคำศัพท์ที่จำเป็นต้องใช้ในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ถ้าพิจารณาตามหลักสูตรการสอนอ่านโดยรวมแล้วจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนอ่านได้ 3 ประการ คือ

1. สอนให้อ่านถูกต้อง ชัดเจน
2. สอนให้อ่านรวดเร็ว และสามารถจับใจความสำคัญได้
3. อ่านแล้วสามารถวิเคราะห์เรื่องราวที่อ่าน และใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ความเพลิดเพลิน และมีนิสัยรักการอ่าน

การอ่านคำผิด ที่พบมากมีหลายลักษณะ ดังนี้

1. อ่านไม่ออก โดยมากจะจำหลักเกณฑ์ในการสะกดคำไม่ได้ เช่น
 - 1.1 อ่านคำที่ใช้อักษรต่ำและอักษรสูงที่มีวรรณยุกต์ เช่น ฟ้า ฟ้า ท่า ฯลฯ
 - 1.2 คำที่ประสมด้วยสระประสม เช่น เปลือก เปลียน เหมือน ฯลฯ
 - 1.3 คำที่ใช้ตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด เช่น เมฆ บริเวณ สามารถ ฯลฯ

ฯลฯ

2. อ่านคำผิด ลักษณะที่อ่านผิด มีดังนี้
 - 2.1 อ่านคำที่มีอักษรนำผิด เช่น

	ผลิต (ผลิต)	อ่าน	ผลิต
	ขมุกขมัว (ฆะ-หมุก-ฆะหมัว)	อ่าน	ฆะ-มุค-ฆะ-มัว
	ปรีมปรา (ปะ-ร่า-ปะ-รา)	อ่าน	ปรี-ปรา
	ปรารธนา (ปราด-ธะ-หนา)	อ่าน	ปร่า-รด-นา
สะกด	2.2 คำพ้องรูป เช่น	เพลา	อ่าน เพลา (เพ-ลา)
		แหน	อ่าน แहन (แहन) อ่านออกเสียง น
		พลี	อ่าน พลี (พะ-ลี)
ฯลฯ	2.3	อ่านคำหรือข้อความที่มีเครื่องหมายประกอบผิด เช่น เครื่องหมาย ฯ	
	2.4 แยกคำหรือแบ่งวรรคตอนผิด	เช่น	
	โหนด (ฉะ- โหนด)	อ่าน	โ-นด
	เพลง (เพลง)	อ่าน	เพ-ลง
	โคลง (โคลง)	อ่าน	โค-ลง
	3. อ่านออกเสียงผิด การออกเสียงผิด มีหลายลักษณะ เช่น		
	3.1 ออกเสียงคำควบกล้ำผิด เช่น		
	ปรับปรุง	อ่าน	ปฺ-ปฺง
	โคลงเคลง	อ่าน	โคง-เคง
	ครอบครวั	อ่าน	คอบ-คว
	3.2 ออกเสียงคำที่ใช้ ร เป็น ล เช่น		
	โรงเรียน	เป็น	โลงเรียน
	เรียบร้อย	เป็น	เลียบร้อย
	รื่นเริง	เป็น	ถื่นเลิง

(วรรณิการ์ พวงเกษม , 2535 , หน้า 29-30)

กิจกรรมการสอนอ่านที่ครูผู้สอนสามารถนำไปจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน
ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการสอนอ่าน สามารถทำได้ ดังนี้

1. ใช้รูปภาพเร้าความสนใจผู้เรียนให้นำไปสู่การอ่าน
2. เล่าเรื่องที่มีรูปภาพประกอบ เล่าเพียงส่วนเดียวแล้วให้ผู้เรียนไปอ่านต่อ
3. จัดแข่งขันการอ่านในเวลาที่กำหนด

4. กำหนดให้ผู้เรียนอ่านเรื่องที่สนใจแล้วมาเล่าให้เพื่อนฟัง
5. อ่านเรื่องแล้วตอบคำถาม
6. อ่านเรื่องแล้วแสดงบทบาทสมมุติ
7. แข่งขันอ่านสุภาษิต วารสาร หนังสือพิมพ์
8. จัดให้มีรายการเสียงตามสาย
9. จัดประกวดการอ่านในโอกาสต่าง ๆ

กิจกรรมการสอนอ่านครูผู้สอนสามารถนำกิจกรรมหลายรูปแบบมารวมกัน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการอ่านน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

การสอนเขียนคำ

การสอนเขียนคำ คือการที่ผู้เรียนสามารถเขียนคำได้ถูกต้องตามหลักพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 และสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ในการสอนเขียนคำ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้เน้นให้เขียนถูกต้อง รวดเร็ว เป็นระเบียบสวยงาม สื่อความได้ เขียนแสดงความคิดเห็น เขียนเชิงสร้างสรรค์ และสามารถนำการเขียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน การเขียนที่ถูกต้องสามารถถ่ายทอดความคิดของตนให้ผู้อื่นได้ตามต้องการ ไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย ปัจจุบันการสื่อสารด้วยการเขียนลดน้อยลงจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ทักษะการเขียนลดน้อยลงตามไปด้วยและทำให้เขียนผิดมากขึ้น

ปัญหาในการสอนเขียนคำ

ปัญหาในการสอนเขียนคำ มีหลายลักษณะ ดังนี้

1. เขียนพยัญชนะ สระ และเขียนคำไม่ได้ ส่วนมากจะเป็นชั้นเล็ก ๆ
2. สะกดคำผิด การสะกดคำผิดนั้นมีหลายรูปแบบ คือ
 - 2.1 วางสระและวรรณยุกต์ไม่ถูกที่ เช่น แก้ง เป็น แก้ง
 - 2.2 คำพ้องเสียง นักเรียนจะเขียนผิดเพราะไม่ได้คำนึงถึงความหมายของคำ เช่น

น้ำ	เป็น	หน้า
พุทธ	เป็น	พูด
 - 2.3 เขียนคำที่ใช้ตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราผิด เช่น

โอกาส	เป็น	โอกาส
-------	------	-------

บริเวณ	เป็น	บริเวณ
2.4 เขียนคำที่มีตัวการันต์ผิด เช่น		
อารมณ์	เป็น	อารมณ์
พันธุ์	เป็น	พรรณ
2.5 เขียนคำควบกล้ำผิด เช่น		
กลกอกกลิ้ง	เป็น	กอกกกลิ้ง
เปลี่ยยนแปลง	เป็น	เปี่ยยนแปลง
2.6 เขียนคำอักษรย่อไม่ถูกต้อง เช่น		
พุทธศักราช	ต้องเขียน	พ.ศ. เป็น พศ.
กิโลกรัม	ต้องเขียน	กก. เป็น ก.ก.
2.7 เขียนคำที่มาจากต่างประเทศผิด เช่น		
เลื้อเซ็ด	เขียนเป็น	เลื้อเซ็ด
สมุดไนต์	เขียนเป็น	สมุดไนต์

ปัญหาการอ่านและการเขียนคำจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ครูผู้สอนจะต้องรีบแก้ไข เพราะผู้เรียนจะได้มีพื้นฐานการอ่านและการเขียนที่ถูกต้องในชั้นสูงต่อไป

สรุปการสอนอ่านและเขียนคำนั้นสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. พยายามสร้างบทเรียนการอ่านและการเขียนให้มีความหมายต่อผู้เรียน มีรูปภาพประกอบ เพื่อฝึกให้ผู้เรียนสามารถสังเกตภาพแล้วสรุปเป็นเรื่องราวได้
2. มีการแจกคำโดยวิธีการสะกดคำ และประสมคำ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแจกคำอ่านและเขียนคำไปสู่คำที่มีความหมายใหม่ ๆ ได้
3. นำคำใหม่หรือคำยากในบทเรียนมาสร้างแผนภูมิประสบการณ์ ในวิชาต่าง ๆ ได้ เช่น สร้างโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สร้างเสริมลักษณะนิสัย และการทำงานพื้นฐานอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้คำนั้น ๆ และสังเกตเห็นประโยชน์ในการอ่านและการเขียน เมื่อฝึกทักษะการอ่านและการเขียนมากจะเกิดความคล่องตัวและสามารถอ่านและเขียนได้ดี และถูกต้องในที่สุด

การสอนที่ส่งเสริมด้านการอ่านและการเขียนคำของผู้เรียนนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการฝึกฝนจากครูผู้สอนอย่างจริงจัง โดยครูจะต้องชวนขวนขวายจัดหา และสร้างสื่อการเรียนการสอน

หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ เช่น การสร้างแบบฝึก หรือแบบฝึกหัดที่สามารถนำไปใช้ฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำแก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

แบบฝึกเสริมทักษะ

จากการศึกษาความหมายของแบบฝึกเสริมทักษะ ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2526 , หน้า 483) ได้ให้ความหมายของแบบฝึก ว่า หมายถึง “ แบบตัวอย่างปัญหาที่ตั้งขึ้นเพื่อให้นักเรียนตอบ ” และ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2525 , หน้า 3) ให้ความหมายของแบบฝึกเสริมทักษะว่า “ แบบฝึกเสริมทักษะมีไว้ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเพื่อช่วยเสริมให้เกิดทักษะ และความแตกฉานในบทเรียน ” ส่วน สนิท ตัฒโยภาส (2532 , หน้า 15-16) ได้กล่าวถึงความหมายของแบบฝึกหัดว่า “ แบบฝึกหัดเป็นสื่อการเรียนการสอนประเภทหนังสือ และสิ่งพิมพ์ที่ครูใช้เป็นเครื่องมือในการให้นักเรียนได้ฝึกฝนให้เกิดทักษะในการเรียนรู้ของวิชาต่างๆ ” ในขณะที่ วิวัฒน์ ประสานสุข (2541 , หน้า 10) ให้ความหมายของแบบฝึกว่า หมายถึง “ เอกสารที่เป็นสื่อการสอนสำหรับนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติเพื่อจะได้มีความรู้ความสามารถจนเกิดทักษะสูงยิ่งขึ้น ”

จึงกล่าวได้ว่า แบบฝึกเสริมทักษะ หมายถึง เอกสาร หรือ แบบฝึกหัด ที่ใช้เป็นสื่อประกอบการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ เป็นการช่วยเสริมให้นักเรียนมีทักษะสูงยิ่งขึ้น

ประโยชน์ของแบบฝึกเสริมทักษะ

ยุพา ยิ้มพงษ์ (2522 , หน้า 15) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ ดังนี้

1. เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมในหนังสือเรียน
2. ช่วยเสริมทักษะการใช้ภาษาให้ดีขึ้นแต่ทั้งนี้ต้องอาศัยการส่งเสริม และความเอาใจใส่ของครูผู้สอนด้วย
3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. การฝึกช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน ลักษณะการฝึกที่ช่วยให้เกิดผลดังกล่าวได้แก่
 - 4.1 ฝึกทันทีหลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้ในเรื่องนั้น
 - 4.2 ฝึกซ้ำหลาย ๆ ครั้ง
 - 4.3 เน้นเฉพาะในเรื่องที่ฝึก

4.4 การให้นักเรียนทำแบบฝึก ช่วยให้ผู้ครูมองเห็นจุดเด่น หรือจุดบกพร่องของนักเรียนได้

4.5 แบบฝึกจะช่วยทำให้ครูประหยัดแรงงานและเวลา

รัชนี ศรีไพรวรรณ (2517, หน้า 189) กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกทางภาษาว่า

1. ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนดีขึ้น เพราะเป็นเครื่องมือทบทวนความรู้
2. ทำให้ครูทราบความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียน
3. ฝึกให้เด็กมีความเชื่อมั่นและสามารถประเมินผลงานของตนเองได้
4. ฝึกให้เด็กทำงาน มีความรับผิดชอบในงาน ที่ได้รับมอบหมายได้

แบบฝึกเสริมทักษะเป็นสื่อที่ทำให้นักเรียนมีทักษะ หรือความสามารถด้านการฟัง พูด อ่าน และ เขียน สูงขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนสูงกว่าวิธีสอนที่ใช้กิจกรรมการสอนในคู่มือครู (กรมวิชาการ , 2538, หน้า 5)

ประโยชน์ของแบบฝึกเสริมทักษะ พอจะสรุปได้ดังนี้มีดังนี้

1. ช่วยทำให้นักเรียนสนใจบทเรียนไม่เมื่อการเรียนเพราะมีกิจกรรมแปลกใหม่ให้ทำ
2. ช่วยทำให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น
3. เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้ฝึกฝนทักษะความรู้ซ้ำๆ จนเกิดความชำนาญ ซึ่งเป็นสาเหตุให้ผู้เรียนเกิดความจำได้ดียิ่งขึ้น
4. ช่วยทำให้ครูได้ทราบผลการเรียนของนักเรียน เพื่อจะได้ทำการแก้ไขปัญหาได้ถูกต้อง
5. ใช้ประเมินผลการเรียนของผู้เรียนได้

ลักษณะแบบฝึกเสริมทักษะที่ดี

รูปทอง ปราบพาล (2525, หน้า 15) ได้กล่าวถึงแนวทางในการสร้างแบบฝึกที่ดีว่า “ ควรสร้างแบบฝึกหลายๆแบบ โดยคำนึงถึงเนื้อหา ความยากง่าย และระยะเวลาในการฝึก นอกจากนั้นแล้วต้องฝึกทักษะการอ่านออกเสียงก่อนการฝึกทักษะการเขียน ควรมีการฝึกทักษะการอ่านและทักษะการเขียนควบคู่กันไป ” ส่วน Bernett and others (อ้างใน พรรณิกา อ่อนแสง , 2532 หน้า 45) ได้เสนอแนะแบบฝึกที่ดีไว้ ดังนี้

1. ควรมีข้อเสนอแนะการใช้

2. ควรมีคำหรือข้อความให้อย่างจำกัดและให้ฝึก อย่างเป็นเสรี
3. คำสั่งหรือตัวอย่างไม่ยาวเกินไป และยากแก่การเข้าใจ
4. ถ้าต้องการศึกษาด้วยตนเอง แบบฝึกหัดนั้นควรมีหลายรูปแบบ
5. ควรใช้จิตวิทยาและกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน
6. ควรสร้างขึ้นเพื่อฝึก สิ่งที่จะสอนและเกี่ยวข้องกับเด็ก
7. คำพูดหรือเนื้อหาควรเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และเป็นสิ่งที่นักเรียนพบเห็นอยู่

แล้ว

8. สิ่งที่ฝึกแต่ละครั้งควรเป็นบทฝึกสั้น ๆ เข้าใจง่าย ไม่น่าเบื่อ และที่สำคัญจะต้องช่วยและกระตุ้นให้เด็กสนใจอยากฝึก

River (อ่างใน สุจริต เพียรชอบ , 2523 , หน้า 38) ได้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกหัดที่ดี ไว้ดังนี้

1. ต้องมีการฝึกนักเรียนมากพอควรในเรื่องหนึ่ง ๆ ก่อนที่จะมีการฝึกเรื่องอื่น ๆ ทั้งนี้ทำขึ้นเพื่อการสอนไม่ใช่ทำขึ้นเพื่อการสอบ
2. แต่ละบทควรฝึก ใช้แบบประโยคเพียงหนึ่งแบบเท่านั้น
3. ฝึกโครงสร้างใหม่กับสิ่งที่เรียนรู้อยู่แล้ว
4. ประโยคที่ฝึกควรเป็นประโยคสั้น ๆ
5. ประโยคและคำศัพท์ควรเป็นแบบที่ใช้พูดกันในชีวิตประจำวันที่นักเรียนรู้จักกันดี
6. เป็นแบบฝึกหัดให้นักเรียนใช้ความคิดด้วย
7. แบบฝึกหัดควรมีหลาย ๆ แบบเพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย
8. ควรฝึกให้นักเรียนใช้สิ่งที่เสียไปแล้วไปใช้ในชีวิตประจำวัน

จากแนวคิดข้างต้นพอจะสรุปได้ว่าแบบฝึกหัดเสริมทักษะที่ดี ควรมีลักษณะ ดังนี้

1. ต้องมีความชัดเจนทั้งคำชี้แจง คำสั่ง ง่ายต่อการเข้าใจ
2. ตรงกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด
3. มีภาษาและรูปภาพที่ดึงดูดความสนใจของนักเรียนและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
4. แบบฝึกหัดแต่ละเรื่องไม่ควรยาวมากจนเกินไป
5. ควรมีกิจกรรมหลากหลายรูปแบบทำให้นักเรียนไม่เบื่อ
6. ควรตอบสนองความต้องการ และความสนใจของนักเรียน สร้างความสนุกสนาน

สนามผลิตผลิตินขณะทำแบบฝึก

7. มีคำตอบที่ชัดเจน
8. แบบฝึกหัดที่ดีสามารถประเมินความก้าวหน้า ความรู้ของผู้เรียนได้
แบบฝึกหัดเสริมทักษะที่ดีจะต้องตรงตามวัตถุประสงค์ ต้องให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจนเกิดความคล่องแคล่ว สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ

การฝึกทักษะการอ่าน และการเขียนสะกดคำ นักเรียนจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝน จากครูผู้สอนอย่างจริงจัง โดยครูจะต้องหาแนวทางในการฝึกฝนให้นักเรียน การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถนำไปใช้ในการฝึกทักษะด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำแก่นักเรียน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผลได้ดียิ่งขึ้น รัชนี ศรีไพรวรรณ (2517, หน้า 412 – 413) ได้กล่าวถึงหลักในการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ ดังนี้

1. ต้องสอดคล้องกับจิตวิทยาและพัฒนาการของนักเรียน แบบฝึกเสริมทักษะจะต้องอาศัยรูปแบบ สีสันสวยงาม และเป็นไปตามลำดับความยากง่าย เพื่อให้นักเรียนเกิดกำลังใจ
 2. มีจุดประสงค์ว่าจะมุ่งฝึกในด้านใด แล้วจัดเนื้อหาให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้
 3. ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน ถ้าสามารถแยกตามความสามารถ และจัดทำแบบฝึกสอนองตอบนักเรียนแต่ละกลุ่ม ได้ยิ่งดี
 4. ในแบบฝึกหัดต้องมีคำชี้แจงง่ายๆ สั้นๆ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ
 5. แบบฝึกหัดต้องมีความถูกต้อง ครูต้องมีการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนอย่าให้ผิดพลาด
 6. การให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดแต่ละครั้ง ต้องให้เหมาะกับเวลาและความสนใจของนักเรียน
 7. ควรทำแบบฝึกหัดหลายๆแบบ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้กว้างขวาง และส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิด
 8. แบบฝึกหัดต้องทำจากวัสดุที่ทนทานพอสมควร
- วรนาถ พ่วงสุวรรณ (2518, หน้า 34) กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการสร้างแบบฝึกหัดซึ่งสรุปได้ดังนี้ ต้องตั้งวัตถุประสงค์ ศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหา และขั้นตอนต่างๆในการสร้างแบบฝึก โดยศึกษาปัญหาในการเรียนการสอน ศึกษาจิตวิทยาการศึกษา ศึกษาเนื้อหาวิชา ลักษณะ

ของแบบฝึก และกำหนดรูปแบบของแบบฝึกให้สัมพันธ์กับเนื้อหาต่างๆที่เหมาะสม มาบรรจุในแบบฝึกให้ครบถ้วนตามที่กำหนด

ก่อน สวัสดิพาณิชย์ (2514, หน้า 1-2) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการฝึกทักษะไว้ดังนี้

1. ครูต้องเตรียมแบบฝึกหัดให้รอบคอบว่า จะต้องการให้เกิดทักษะอะไร ใช้อย่างไร
2. ใช้แบบฝึกสั้น ๆ หลายแบบ เพื่อฝึกหัดทักษะอย่างเดียวกันจนเกิดความแม่นยำแบบฝึกหัดควรมีหลายแบบ นักเรียนจะได้ไม่เบื่อ
3. ให้ฝึกในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน
4. ประเมินผล การประเมินผลขณะที่ฝึกนั้น ต้องประเมินเพื่อดูว่านักเรียนเกิดความชำนาญในทักษะนั้นเพียงใด

สุจริต เพียรชอบ และ สายใจ อินทรมพรรย์ (อ้างใน ทิพวรรณ นามแก้ว, 2535 หน้า 22) ได้กล่าวถึงการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะว่าต้องใช้หลักจิตวิทยา มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึก พอสรุปได้ ดังนี้

1. กฎการเรียนรู้ของธอร์นไคค์ (Thorndike) เป็นกฎของการฝึกหัดซึ่งสอดคล้องกับการทดลองของ Watson คือ สิ่งใดก็ตามที่มีการฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ย่อมทำให้ผู้ฝึกคล่องแคล่ว สามารถทำได้ดี ในทางตรงกันข้ามสิ่งใดที่ไม่ได้รับการฝึกหัด ทอดทิ้งไปนานสิ่งนั้นย่อมทำได้ไม่ดีเหมือนเดิม แต่เมื่อมีการฝึกฝนหรือกระทำซ้ำก็จะช่วยทำให้เกิดทักษะได้ดีขึ้น
2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนแต่ละคนมีความถนัด ความสามารถ ความสนใจที่ต่างกัน ฉะนั้นการสร้างแบบฝึกจึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสม ไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป และควรมีหลายแบบ
3. การจูงใจผู้เรียน ควรจัดทำแบบฝึกจากง่ายไปหายาก เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียนเป็นการกระตุ้นผู้เรียนให้ทำแบบฝึกต่อไปนอกจากนั้นยังช่วยไม่ให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย
4. การนำสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิตประจำวัน หรือนำสิ่งที่ใกล้ตัวมาให้ผู้เรียนทำ นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนจำได้ดีแล้วยังสามารถนำหลักการและความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อีกด้วย

ศรีประภา ปาลสุทธิ (2522, หน้า 20 – 22) ได้ให้แนวคิดในการสร้างแบบฝึก โดยให้หลักทางจิตวิทยา สรุปโดยย่อ ได้ดังนี้

1. กฎแห่งการเรียนรู้ของธอร์นไคค์ (Thorndike) คือกฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercises) คือ การกระทำใดก็ตามหากได้รับการฝึกฝนหรือการกระทำบ่อยๆ จะทำให้ผู้ฝึกมีความคล่องแคล่วและสามารถจะกระทำสิ่งนั้นได้ดี , กฎแห่งการใช้ (Law of use) หากการ

กระทำใดไม่ได้รับการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ หรือไม่ได้กระทำสิ่งนั้นเลย การกระทำนั้นๆจะค่อยๆ เลื่อนลงไป กฎแห่งผล (Law of Effect) กล่าวถึงความสำคัญของการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า กับการตอบสนอง ทั้งสองอย่างนี้เชื่อมโยงกันได้ หากเราทำให้เกิดสภาพที่น่าพอใจคำนึงถึงความ ยากง่ายที่พอเหมาะกับวัยและระดับชั้น จะทำให้ผู้เรียนสนใจทำแบบฝึกหัดมากขึ้น และถ้าผู้เรียน ทำได้ถูกมากที่สุด จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและช่วยให้ออกไปอีก ในโอกาสนี้ครูผู้สอน อาจนำเอาแบบฝึกที่ยากขึ้นมาให้ผู้เรียนทำต่อ

2. .. แบบฝึกนั้นควรเป็นแบบฝึกสั้นๆ มีหลายแบบ เพื่อฝึกหัดเรื่องเดียวกันจนเกิดความแม่นยำ แบบฝึกควรมีหลายแบบผู้เรียนจะได้ไม่เบื่อ

3. แบบฝึกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาควรมีรูปภาพประกอบ เพื่อให้นักเรียนได้ เรียนรู้คำและความหมายของคำนั้นไปด้วย

4. การนำสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิตหรือนำสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวของผู้เรียนมาให้ผู้เรียนทำ นอกจากผู้เรียนจะจำได้แม่นยำแล้ว ผู้เรียนยังสามารถนำหลักการและความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ได้

ทวีศรี จันทรเอี่ยม (2532 , หน้า 44 – 46) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้าง แบบฝึก การอ่านและการเขียนสะกดคำไว้ดังนี้

1. ควรสำรวจคำศัพท์ที่เป็นปัญหาในการอ่านและการเขียนสะกดคำสำหรับนักเรียน และนำคำเหล่านั้นมาให้เด็กเรียนฝึกอ่าน และเขียนบ่อยๆ หรือจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ นักเรียนได้อ่าน และเขียนสะกดคำ เช่น การจัดป้ายนิเทศ

2. ควรทบทวนคำศัพท์ที่นักเรียนเรียนมาแล้วก่อนการสอนคำศัพท์ใหม่ทุกครั้ง

3. ควรฝึกเขียนคำ ไม่เกินครั้งละ 10 คำ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เขียนอย่างเต็มที่

4. การสร้างแบบฝึกควรคำนึงถึงความยากง่ายให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะและความ สามารถของนักเรียน

5. ควรใช้เวลาฝึกสั้นๆ ครั้งละประมาณ 20–30 นาที เพื่อให้นักเรียนจะได้ไม่เบื่อ

6. ควรเฉลยทันทีพร้อมทั้งอธิบายประกอบ เพราะจะทำให้เด็กเรียนเข้าใจข้อบกพร่อง ของตนเอง

ขั้นตอนในการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ จากเอกสารแนวทางการจัดทำผลงานทางวิชาการสำหรับข้าราชการครู สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531 , หน้า 147) ได้เสนอขั้นตอนไว้ ดังนี้

1. ศึกษาปัญหาและความต้องการ โดยศึกษาจากการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. วิเคราะห์เนื้อหาหรือทักษะที่เป็นปัญหา แยกเป็นเนื้อหาหรือทักษะย่อยๆ เพื่อใช้ในการสร้างแบบทดสอบ บัตรฝึกหัด
3. พิจารณาวัตถุประสงค์ รูปแบบ ขั้นตอนการใช้ชุดแบบฝึกหัด
4. สร้างแบบทดสอบ
5. สร้างบัตรฝึกหัด เพื่อใช้พัฒนาทักษะตามความเหมาะสม
6. สร้างบัตรอ้างอิง เพื่อใช้อธิบายคำตอบหรือแนวทางการตอบ
7. สร้างแบบฝึกหัดความก้าวหน้า เพื่อใช้บันทึกผลการก้าวหน้าการทดสอบผลการเรียนเป็นขั้นตอน เพื่อให้เห็นความก้าวหน้า
8. นำแบบฝึกหัดไปทดสอบ เพื่อหาข้อบกพร่อง และหาคุณภาพ
9. ปรับปรุงแก้ไข
10. รวบรวมเป็นชุด จัดทำคำชี้แจง คู่มือการใช้

ดังที่กล่าวมาพอจะสรุปหลักการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การสร้างแบบฝึกควรให้เหมาะสมกับวัย ไม่ยาก หรือง่ายจนเกินไป
2. การสร้างแบบฝึกควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน
3. การสร้างแบบฝึกควรใช้หลักจิตวิทยาในการสร้าง
4. แบบฝึกควรมีหลายรูปแบบ เพื่อนักเรียนจะได้ไม่เบื่อ
5. ต้องมีคำชี้แจงให้ง่าย ๆ ชัดเจน
6. เป็นแบบฝึกสั้น ไม่ต้องใช้เวลาทำนานเกินไป ๆ แต่ฝึกเรื่องเดียวจนเกิดความแม่นยำ
7. แบบฝึกต้องมีความถูกต้อง ทั้งการสะกดคำ และคำตอบ
8. แบบฝึกควรมีรูปภาพประกอบเพื่อดึงดูดความสนใจ และให้ผู้เรียนได้เรียนรู้คำและความหมายของคำนั้นไปด้วย

9. ควรมีจุดมุ่งหมายว่าต้องการฝึกด้านใด และเนื้อหาต้องตรงกับจุดมุ่งหมาย

10. ควรนำสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิตและการเรียนรู้มาให้นักเรียนทดลองทำ หรือนำคำที่ใกล้ตัวมาสร้างแบบฝึก นอกจากผู้เรียนจะทำได้แม่นยำแล้วผู้เรียนยังสามารถนำหลักการและความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เป็นประโยชน์

การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านและการเขียนคำ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนวิชาภาษาไทย
2. ศึกษาสภาพปัญหา พิจารณาจากการผ่านจุดประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
3. วิเคราะห์หาคำที่นักเรียนมีปัญหาด้านการอ่านและการเขียนคำ
4. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือ
5. สร้างเครื่องมือ
6. ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
7. ปรับปรุงแก้ไข
8. ทดลองใช้
9. ปรับปรุงแก้ไข
10. นำไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

การทดสอบประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านและการเขียนคำ

การทดสอบประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะ หมายถึงการนำแบบฝึกไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อปรับปรุงแล้วนำไปทดลองสอนจริง (Trial Run) นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขเสร็จแล้วจึงผลิตออกเป็นจำนวนมากหรือใช้สอนนักเรียนได้

ความจำเป็นที่ต้องทดสอบประสิทธิภาพของแบบฝึก ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2525 หน้า 409) ได้ให้เหตุผลไว้ดังนี้

1. สำหรับหน่วยงานที่ผลิตแบบฝึก เป็นการประกันคุณภาพว่าแบบฝึกที่สร้างขึ้นเหมาะสมที่จะผลิตออกเป็นจำนวนมาก หากไม่มีการทดสอบประสิทธิภาพก่อน ถ้าผลิตออกมาใช้ประโยชน์ได้ไม่ดีจะต้องทำใหม่ทำให้สิ้นเปลืองทั้งเวลาและเงินทอง
2. สำหรับผู้ใช้แบบฝึก ก่อนที่จะนำแบบฝึกไปใช้จริง ครูจึงควรมั่นใจว่าแบบฝึกนั้นมีประสิทธิภาพในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จริง

3. สำหรับผู้ผลิตแบบฝึก การทดสอบประสิทธิภาพจะทำให้ผู้ผลิตมั่นใจได้ว่าเนื้อหาสาระที่บรรจุในแบบฝึกนั้น เหมาะสม ง่ายต่อการเข้าใจ

ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ (2528 , หน้า 214) ได้กล่าวถึงการทดลองหาประสิทธิภาพของสื่อการสอนหรือชุดการสอน ว่าประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

1. การทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง
2. การทดลองแบบกลุ่มย่อย
3. การทดลองภาคสนาม

สามารถอธิบายโดยละเอียด ได้ดังนี้

1. การทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง ครูผู้สอนจะประเมินกับนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้ได้ข้อมูลมาปรับปรุง โดยเลือกนักเรียน 1 คน ที่มีลักษณะคล้ายกับประชากร กลุ่มเป้าหมาย คือ ที่มีผลการเรียน เก่ง และ อ่อนให้ทำการทดสอบและทำแบบฝึกเสริมทักษะ ซึ่งขั้นตอนนี้ผู้สอนจะต้องอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่าไม่ใช่เป็นการทดสอบ ครูต้องการคำติชมของนักเรียน เพื่อช่วยในการแก้ไขข้อบกพร่องของแบบฝึกเสริมทักษะ ในขั้นตอนนี้ครูผู้สอนอาจพบข้อบกพร่องของแบบฝึก เช่น เนื้อหาบางตอนขาดหายไป การเขียนตกหล่น ความเหมาะสมของเนื้อหา ครูผู้สอนควรหลีกเลี่ยงการให้ความสำคัญของผลการสอบหลังเรียน

2. การทดลองแบบกลุ่มย่อย หลังจากที่ได้นำแบบทดสอบไปทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่งแล้ว นำไปปรับปรุงแก้ไขส่วนบกพร่อง แล้วนำไปทดลองกับนักเรียนกลุ่มย่อย ประมาณ 10 - 20 คน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด ขั้นตอนนี้เริ่มโดยการทดสอบก่อนเรียน นักเรียนทำแบบฝึก ทดสอบหลังเรียน ขั้นตอนนี้ครูควรบันทึกเวลา ในการทำแบบฝึกแต่ละแบบฝึกด้วย ครูควรสอบถามทัศนคติของนักเรียนต่อแบบฝึก แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแบบฝึกเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายภาคสนามต่อไป

3. การทดลองภาคสนาม เป็นการประเมินขั้นตอนสุดท้าย ครูผู้สอนต้องพยายามสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับสภาพจริงมากที่สุด จำนวนนักเรียนที่ใช้ในการทดลองภาคสนาม ประมาณ 20-30 คน ส่วนขั้นตอนต่างๆ กระทำเช่นเดียวกับการทดลองกลุ่มย่อย

การประเมินประสิทธิภาพของแบบฝึก เสริมทักษะให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2533, หน้า 128 - 129) ได้กล่าวถึงการประเมินแบบฝึก ไว้ดังนี้

1. การประเมินโดยครูผู้สอน ผู้สอนที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ประเมินสื่อ ควรเป็นผู้มีประสบการณ์ในการสอน เคยได้รับการฝึกอบรมจนมีความรู้ ความชำนาญเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อ และมีประสบการณ์ในการใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นอย่างดี

2. ประเมินโดยผู้ชำนาญ คือ ผู้ชำนาญด้านสื่อการเรียนการสอนและมีประสบการณ์ด้านการประเมินด้วย

3. การประเมินโดยคณะกรรมการเฉพาะกิจ คือ การที่หน่วยงานแต่งตั้งกรรมการเฉพาะกิจเพื่อประเมินคุณลักษณะประสิทธิภาพการใช้และคุณลักษณะด้านอื่น ของสื่อการเรียนการสอน

4. การประเมินโดยผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ให้ข้อคิดและประเมินผลสื่อ เพื่อนำมาปรับปรุง

5. การประเมินประสิทธิภาพของสื่อ ทำได้ 2 วิธี คือ

5.1 ประเมินโดยอาศัยเกณฑ์ เช่น การใช้เกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80

5.2 ประเมินโดยไม่ได้ตั้งเกณฑ์ล่วงหน้า เป็นการเปรียบเทียบผลการเรียนของผู้เรียน

การประเมินประสิทธิภาพโดยการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ประเภท (ไชยยศ เรื่องสุวรรณ , 2533 หน้า 138-139) คือ การประเมินพฤติกรรมระหว่างดำเนินงานหรือการประเมินกระบวนการ และการประเมินหลังดำเนินงานหรือการประเมินผลผลิต (ผลลัพธ์)

การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (ย่างใน ศรศักดิ์ ศรีตระกูล , 2541 หน้า 30-31) ได้กำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น E_1 (ประสิทธิภาพของกระบวนการ) และ E_2 (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์) ส่วนการกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของสื่อนิยมตั้งไว้ที่ 90 / 90 สำหรับเนื้อหาวิชาที่เป็นความรู้ความจำ ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะหรือเจตคติตั้งไว้ไม่ต่ำกว่า 80 / 80 (ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ , 2528 , หน้า 214)

สำหรับการกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของแบบฝึก ผู้ศึกษากำหนดไว้ คือ 80 / 80 ซึ่งมีความหมายดังนี้

80 ตัวแรก (ประสิทธิภาพของกระบวนการ) หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทำแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านและการเขียนคำ ได้ร้อยละ 80

80 ตัวหลัง (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์) หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดทำได้ จากการทำแบบทดสอบหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 80

การคำนวณหาประสิทธิภาพทำได้โดยใช้สูตร ดังต่อไปนี้

1. สูตรการหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)

$$E_1 = \frac{\frac{\sum x}{N}}{A} \times 100$$

E_1	=	แทนประสิทธิภาพของกระบวนการ
ΣX	=	คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำแบบฝึกเสริมทักษะ
A	=	คะแนนเต็มของแบบฝึกเสริมทักษะทุกชุดรวมกัน
N	=	จำนวนผู้เรียน

2. สูตรการหาประสิทธิภาพของผลสัมฤทธิ์ (E_2)

$$E_2 = \frac{\frac{\Sigma F}{N}}{B} \times 100$$

E_2	=	ประสิทธิภาพของผลสัมฤทธิ์
ΣF	=	คะแนนรวมของผลสัมฤทธิ์หลังเรียน
B	=	คะแนนเต็มของผลสัมฤทธิ์หลังเรียน
N	=	จำนวนผู้เรียน

(ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ , 2528 , หน้า 214)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านและเขียนคำ

สุดารัตน์ เอกวนิช (2520) ได้ศึกษาการสร้างแบบฝึกการอ่านคำที่ใช้อักษร ร ล ว ควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยทดลองกับนักเรียนหญิงโรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยา จำนวน 70 คน พบว่าแบบฝึกการอ่านคำที่ใช้อักษร ร ล ว ควบกล้ำ จำนวน 21 แบบฝึก เมื่อนำไปใช้กับนักเรียนแล้ว ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านคำที่ใช้อักษร ร ล ว ควบกล้ำเพิ่มขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ ปรีชา เผ่าเครื่อง (2541) ซึ่งได้ศึกษาค้นคว้าการสร้างแบบฝึกการอ่านคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเงิน (เงินจันทรานุกูล) พบว่าแบบฝึกการอ่านคำควบกล้ำมีประสิทธิภาพ 82.36 / 88.20 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80 คะแนนของกลุ่มประชากรที่ได้จากแบบทดสอบหลังการใช้แบบฝึกสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึก และ เกษรา ภัทรเดชไพศาล (2537) ได้สร้างและใช้กิจกรรมเสริมทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่ากิจกรรมเสริมทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำสามารถพัฒนาความสามารถของนักเรียนในการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ และผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนคำควบกล้ำสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

วันไชย ไทยใหม่ (2539) ได้ศึกษาการใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน สำหรับนักเรียน ชาวเขา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดเชียงราย พบว่าแบบฝึกทักษะการอ่านที่สร้างขึ้น สามารถช่วยให้นักเรียนชาวเขามีทักษะการอ่านมากขึ้น ทั้งการอ่านเป็นคำ การอ่านแบบแจกลูก สะกดคำ การผันวรรณยุกต์ และการอ่านในใจ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง สูงกว่านักเรียนกลุ่มปกตಿಯังมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีพฤติกรรมการอ่านและความ พอใจที่ใช้แบบฝึกอยู่ในระดับที่น่าพอใจ

สมพิศ มาพวง (2541) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกการเขียนคำภาษาไทย สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่าแบบฝึก การเขียนคำสามารถช่วยให้นักเรียนเขียนคำได้ถูกต้อง สูงขึ้น และผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนคำภาษาไทยหลังการใช้แบบฝึก สูงกว่าก่อนใช้แบบฝึก อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

จันทงค์ โบราณเกียรติ (2538) ได้ศึกษาการใช้แบบฝึก การเขียนสะกดคำยากเพื่อการ สอนซ่อมเสริม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ใช้ภาษาอื่นมากกว่าภาษาไทย พบว่า แบบฝึก การเขียนสะกดคำยากที่สร้างขึ้นตามหลักการ คือมีจุดมุ่งหมายในการฝึกที่ชัดเจนเป็น ไป ตามลำดับความยากง่าย เหมาะสมกับเวลาและความสนใจ โดยอาศัยกระบวนการฝึกฝนหลายๆ ครั้งเพื่อให้เกิดทักษะ ในการเขียนสะกดคำที่ถูกทำให้ผลสัมฤทธิ์ในการเขียนสะกดคำยากระหว่าง การทดลองก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนซ่อมเสริมด้วยการ ใช้ แบบฝึก แตกต่างกันในทางที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ศุภดาดี๊ด สิทธิประเสริฐ (2536) ได้ศึกษาการใช้ชุดฝึกทักษะการเขียนคำภาษาไทย พื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่าชุดฝึกสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถใน การเรียนของนักเรียนสูงขึ้นอย่างน่าพอใจ โดยมีคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบก่อนเรียนและหลัง เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพฤติกรรมของนักเรียนในการเรียนตาม ชุดฝึก พบว่า นักเรียนให้ความสนใจ ตั้งใจ และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมฝึกทักษะ ตามชุดฝึก ทั้งกิจกรรมกลุ่มและกิจกรรมเป็นรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ เครือวัลย์ ชรัสสุวรรณ (2541) ได้ศึกษาการใช้แบบฝึกเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเขียนสะกดคำยากก่อนและหลังการสอน โดยที่ใช้แบบฝึก การเขียนสะกดคำยาก แตกต่างกันในทางสูงขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าหลังจากที่นักเรียนได้รับ การฝึกเขียนสะกดคำยากด้วยการใช้แบบฝึกแล้ว นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น คือสามารถเขียน สะกดคำยากได้มากขึ้น

วิวัฒน์ ประสานสุข (2541) ได้ศึกษาการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการใช้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังการฝึกสูงกว่าก่อนการได้รับการฝึก แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทิพวรรณ นามแก้ว (2535) ได้ศึกษาการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนคำที่มีพยัญชนะ น ง ค ม ก ป เป็นตัวสะกดสำหรับนักเรียนชาวเขา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่าการนำเอาวิธีการหลายๆ อย่างมาจัดกิจกรรมแต่ละแบบฝึก เช่น การเล่นเกมทายปัญหา เล่นนิทาน ร้องเพลง โดยแบ่งกลุ่มแข่งขันกัน ทำให้นักเรียนได้เรียนอย่างสนุกสนาน พบว่า หลังเรียนแบบฝึกเสริมทักษะนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษางานวิจัย เรื่องการอ่านและการเขียนคำ สรุปได้ว่า สาเหตุของการอ่านและการเขียนคำผิดนั้น อาจเนื่องมาจากอ่านและเขียนผิดเพราะไม่รู้ความหมายของคำ อ่านและเขียนผิดตามเสียงพูด หรือสำเนียงท้องถิ่น ดังนั้นในการสอนอ่านและการเขียนคำจำเป็นต้องทำครูผู้สอนต้องให้ออกาสนักเรียนได้ฝึกฝนทักษะอย่างสม่ำเสมอ ด้วยเทคนิคต่างๆ เช่น การให้ทำแบบฝึกหัดต่าง ๆ การทำแบบฝึกเสริมทักษะด้านการอ่านและการเขียนคำ จะช่วยทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะด้านการอ่านและการเขียนคำได้ดีขึ้น